

שם המועמדת: עדנה אנג'ליקה קלו ליבנה, Edna Angelica calo livne

שם המגישה: מיכל פנחסי, Michal Pinhassi

שם בית הספר: מקיף הר וגיא דפנה, Har VaGai Dafna

כיתה: י"א

Big changes happen in small - שינויים גדולים מתרחשים בצעדים קטנים - steps

דו קיום. שתי מילים שמוכרות לכולנו. שתי מילים כל כך גדולות, שאנחנו שוכחים מה הן באמת אומרות. הן הפכו לחסרות משמעות, לחלום הלא מושג, למשהו שיכול לקרות רק באגדות. אז מה זה בעצם דו-קיום?

אם תבדקו במילון, תגלו שדו קיום הוא האפשרות לשני גורמים מנוגדים לחיות זה לצד זה, לדגול בדו-קיום ולחדול מהשנאות ומהקנאות.

אולי ההגדרה המאיימת הזאת היא זו שגורמת לנו להאמין בדו קיום רק כשהוא כתוב בין דפיו של ספר מאויר. אני אנסה לפשט את זה. דו קיום. פירוש המילה דו היא שניים. אבל לא סתם שניים, אלא שניים שמתקיימים יחדיו, זה לצד זה, ולא זה מעל זה. דו קיום יכול להתרחש בהמון מצבים, לדוגמא, בין שתי מדינות. אבל לפני שנגיע לשם, אולי כדאי שנתחיל בקטן יותר. מה דעתכם על שני מגזרים? גם זה נשמע מסובך? אז בואו נתחיל מקטן באמת. מהכי קטן. משני אנשים.

תמיד הסתכלתי על דו קיום כעל חלום נחמד שבטח יכול להתגשם איפשהו, אבל לא כאן. כאן זה מסובך מדי. כאן יש היסטוריה ארוכה מדי. כאן יש קרע עמוק מדי. כל זה היה עד שפגשתי אישה אחת חייכנית, חברת קיבוץ קטנה ומתולתלת עם מבטא איטלקי מובהק, שלא האמינה במחסומים גבוהים מדי ובסופים מוחלטים. היא נכנסה לכיתה שלי וסיפרה בהתלהבות הייחודית לה על תיאטרון "ארקובלנו" (קשת בענן באיטלקית). והיא זו שהפכה את שתי המילים הרחוקות האלה, למוחשיות.

ד"ר עדנה אנג'ליקה קלו ליבנה נולדה ברומא ועלתה לארץ כשהייתה בת עשרים. היא קבעה את מקום מגוריה בקיבוץ סאסא שבצפון. היא בעלת דוקטורט לתיאטרון וחינוך ומרצה במכללת תל חי. בשנת 2001, בשיאה של האינתיפאדה השנייה, ד"ר קלו ליבנה יזמה קייטנה באיטליה שנועדה לילדים ישראלים נפגעי טרור ובהמשך הקימה את עמותת "בראשית לשלום" ותיאטרון "ארקובלנו" שמטרתם לחנך לקידום שלום וליצירת אמון אמיתי בין ערבים ויהודים בישראל. בנוסף, היא עושה סדנאות והרצאות במקומות רבים בארץ ובעולם בשיתוף עם משרד החוץ ושגרירות ישראל באיטליה בהם היא מספרת על פעילותה של העמותה ומטרותיה. מאז שהקימה את העמותה ד"ר קלו ליבנה קיבלה פרסים רבים על עבודתה למען קידום השלום בישראל ואף הייתה מועמדת לפרס נובל לשלום בשנת 2005.

עדנה מצאה את הדרך הפשוטה ביותר בעולם ליצור דו קיום - תיאטרון. בדרך של להעמיד שני נערים, ערבי ויהודי, אחד ליד השני, ולתת להם להמציא ביחד סצנה שתצחיק את כולם. דו קיום, שהוא לא גדול, ולא ציורי, ולא בלתי אפשרי. דו קיום של שני אנשים, אחד עם השני.

אז למה בכלל צריך דו קיום?

דו קיום בין יהודים לבין ערבים בישראל יכול לתרום למדינת ישראל בהיבטים רבים, שהמרכזיים ביניהם הם ביטחון, כלכלה וחברה. מבחינה ביטחונית, תחושות אפליה מתמשכות מצד הציבור הערבי והרגשת חוסר שייכות למדינה היוצרות תסכול ואף עוינות עלולות לגרום לקבוצות קיצוניות לנקוט בפעולות הפוגעות בביטחון הלאומי של ישראל, הן בפעולות עצמאיות והן בחברת גורמים פנימיים לגורמים חיצוניים הרוצים לפגוע במדינת ישראל ובאזרחיה. מצב של דו קיום יגרום לתחושת שוויון ושייכות ולהפחתת תחושות האפליה והקיפוח וכך יפחתו משמעותית סיכונים ביטחוניים אלה.

מבחינה חברתית - כלכלית, ככל שנתקרב לדו קיום כאן בארץ האפשרויות של שיתוף פעולה בין שני המגזרים וצמיחה כלכלית יגדלו באופן משמעותי. במקום שיהיו מעין שני מעגלי כלכלה נפרדים, תיווצר מערכת כלכלית אחת, מסועפת, שתביא גם לצמיחה כללית וגם לצמיחה אישית של כלל האזרחים. במקביל, גם מבחינה חברתית שיתוף הפעולה בין שני המגזרים יוביל לשוויון חברתי, להפסקת תחושת ההעדפה והקיפוח, וליצירת חברה אחת במקום שתי חברות נפרדות. זאת המשמעות האמיתית של דו קיום - לחיות בקיום משותף, זה לצד זה, ללא איבה בין שני המגזרים.

וזו בדיוק הנקודה שבה עדנה נוגעת. האיבה והתחושות הקשות שקיימות בין שני המגזרים נובעות ברובן מחוסר תקשורת, מכך שהרבה אנשים בישראל, בפרט בני נוער, מעולם לא פגשו אדם מהמגזר השני, אלא עברו על פניו ברחוב ותו לא. עדנה פועלת בראש ובראשונה לכך שיהודים וערבים בישראל ידברו זה עם זה, יקשיבו זה לזה. היא נותנת אפשרות למפגש שספק אם היה קורה בדרך אחרת. המטרה מאחורי עמותת "בראשית לשלום" ותיאטרון "ארקובלנו" היא לקרב בין נערים ישראלים מהמגזר היהודי והערבי בארץ, ולתת לנו את האפשרות להכיר אחד את השני באמת, ולא דרך מסך חדשות.

תיאטרון "ארקובלנו" הוא תיאטרון שמורכב מנערים מכל אזור הגליל העליון; קיבוצים, מושבים וכפרים, יהודים, דרוזים, מוסלמים ונוצרים. אנחנו נפגשים פעם בשבוע בקיבוץ סאסא לשעה וחצי בה אנחנו עוסקים בתיאטרון אימפרוביזציה כמעט ללא מילים כדי לגשר על פערי השפה בין המשתתפים. בזכות האימפרוביזציה יש אווירה של פתיחות וחוסר שיפוטיים שמלווה בהמון צחוק, מה שהופך את קבוצת הנערים האלה, שבאים מרקעים וגילאים שונים ואפילו לא מדברים את אותה שפת-אם, לקבוצת חברים.

אנחנו מופיעים במקומות שונים בארץ ובעולם עם הופעת הדגל שלנו ששמה "בראשית". בהופעה, שאותה הרכבנו בעצמנו בעזרתה של עדנה, אנחנו מביעים בתנועה וברגש את תקוותנו לעולם ללא אלימות.

קיימת משמעות גדולה בבחירה של עדנה להקים קבוצת תיאטרון שמורכבת מנערים, ולא ממבוגרים. בתור בני נוער שמגיעים מרקעים וממגזרים שונים, יש לנו את היכולת לא רק לשנות את עצמנו ואת הדרך שבה אנחנו תופסים את החברה בישראל, אלא גם את החברה עצמה. בתור בני נוער, יש לנו את היכולת לגבש דעה עצמאית, דעה שונה מהדעה של המבוגרים שסובבים אותנו וגם להשתמש בה כדי לשנות את פני החברה הישראלית. די בכך שכל אחד מאיתנו מאמין ברעיון הזה וביכולת שלו להסתכל לאדם אחר בעיניים, בכדי לקדם את המטרה של עדנה. בלי נאומים קורעי לב ובלי הרצאות בכנסת, מספיק שאנחנו הולכים הביתה עם הרעיון הזה שדו קיום לא חייב להיות רק מושג ציורי,

אנחנו משנים את עצמנו ואת הסביבה הקרובה שלנו. דו קיום לא נגמר בהעמדה של שני אנשים זה מול זה. הוא לא נגמר בסצנה אחת. שני האנשים האלה, מהר מאוד הופכים לארבעה, ואז לשמונה, ואז לשישה עשר.

בחרתי בעדנה קלו ליבנה בגלל שאני חושבת שמה שהיא עושה הוא לא מובן מאליו, בעיקר כשמביאים בחשבון את האנשים הרבים שלא מסכימים עם מה שהיא עושה ואפילו בזים לה, למרות זאת, היא מעולם לא הפסיקה ללכת בדרך שהיא מאמינה בה. הרעיון של דו קיום בין יהודים לבין ערבים בארץ הוא רעיון שרבים מאיתנו כבר ויתרו עליו. איפשהו בין אינתיפאדות, לקטטות, לכינויי גנאי רובנו זנחנו את הרעיון של הדדיות כזאת, של פתיחות כזאת - אמיתית. אבל עדנה לא הסכימה לוותר עליו. גם בזמנים הכי קשים, בזמנים הכי בלתי אפשריים, דווקא אז היא בוחרת לדחוף חזק יותר. דווקא אז היא נאחזת בכל הכוח בתקווה שעדיין אפשר לתקן את הקרע העצום הזה. ועם טוב הלב הזה שלא ראיתי אצל אף אחד אחר, היא סוחפת אנשים שנכנעו לאדישות של המצב בארץ, וגורמת להם ללכת אחריה בכל הכוח, ואני ביניהם. היא מצליחה לגרום לאנשים להאמין ברעיון הזה, בתקווה הזאת, כמו שהיא מאמינה בה. ויותר מזה, היא מצליחה לעשות את הדבר שלרבים מאיתנו נראה בלתי אפשרי: היא מצליחה לגרום לנו להסתכל אחד לשני בעיניים, בלי מחסומים, ולראות את האדם שעומד בצד השני.

בפעם הראשונה שנכנסתי לתיאטרון "ארקובלנו", התפלאתי לראות קבוצה של נערים בגילאים שונים, בני עדות ודתות שונות, מדברים אחד עם השני כאילו הם מכירים כבר שנים. יהודים, נוצרים, מוסלמים ודרוזים מכל אזור הגליל דיברו וצחקו אחד עם השני, ולמעשה, פשוט דילגו מעל מחסומי דת ישנים כאילו לא היו שם כלל. עמדתי בחדר פחות מרגע קצר לפני שקבוצת נערים שמעולם לא פגשתי התקרבו אליי והציגו את עצמם בשמחה. באותו רגע הם קיבלו אותי לתוך הקבוצה שלהם בלי לחשוב פעמיים, בלי מחסומים, בלי אדישות.

דבר שעדנה מאמינה בו יותר מכל, אותו דבר שהוביל אותה להקים את עמותת "בראשית לשלום" ותיאטרון "ארקובלנו", הוא ששינויים גדולים מתחילים מדברים קטנים. זכור לי במיוחד סיפור אחד שהיא ציטטה, ונכתב במקור על ידי לורן אייסלי:

"בשעת בוקר מוקדמת, קצת לפני הזריחה, יצא איש זקן להליכת הבוקר שלו על חוף הים. מרחוק הוא הבחין בנער צעיר שנראה כי רוקד לבדו אל מול המפרץ. כשהתקרב הזקן אל הנער, הבין כי הנער איננו רוקד מול המפרץ, אלא מתכופף כדי לברור את השיירים שגאות הלילה השאירה מאחוריה. הנער עצר, הרים כוכב ים והזדקף כדי להשליכו חזרה אל הים. שאל הזקן את הצעיר למטרת מעשיו. "הגאות שטפה את כוכבי הים אל החוף והם אינם יכולים לחזור אל הים בכוחות עצמם", ענה הנער. "כאשר השמש תעלה, הם ימותו לולא אשליך אותם חזרה לים." הזקן סקר את המרחב העצום של החוף שהשתרע בשני הכיוונים אל מחוץ לשדה הראיה; אינספור כוכבי ים היו פזורים על החוף. חוסר התקווה בתוכניתו של הנער היתה ברורה. אמר הזקן: "אישי הצעיר, אינך מבין שעל החוף נמצאים הרבה יותר כוכבי ים מאשר תוכל להציל עד עלות החמה? אינך באמת מצפה לחולל שינוי כאן!" הנער השתהה מעט ושקל את דבריו של האיש הזקן. לאחר מכן התכופף והרים עוד כוכב ים, חיך והשליכו אל הים רחוק ככל שניתן, ואז פנה אל הזקן ואמר: "לכוכב הים הזה חוללתי שינוי!"

לכל אחד מאיתנו יש את היכולת להשפיע ולהפוך את העולם למקום טוב יותר לחיות בו. כל דבר שנעשה - אפילו הקטן ביותר, שנראה כבלתי מורגש - מוסיף משהו למאזן הטוב שבעולם.

ביבליוגרפיה:

אבן שושן, א', (1993), **המילון העברי המרוכז**, ירושליים, קריית ספר בע"מ
אייסלי, ל', (2018), **הנער וכוכב הים**, galgiber - המקום שבו האדם פוגש את עצמו - סיפורי עם וסיפורים מקוריים [/https://galgiber.wordpress.com](https://galgiber.wordpress.com)

אתר בראשית לשלום, אני מאמין,
http://www.beresheetlashalom.org/?page_id=237&lang=he

ברבירו, ר', (2009), **או שאנחנו ביחד, או שלא נהיה**, ynet

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3690916,00.html>

גביזון, ר', אבו-ריא, ע', (1999), **השסע היהודי - ערבי בישראל: מאפיינים ואתגרים**, המכון הישראלי לדמוקרטיה

ויג, ש', (2007), **עמותת בראשית לשלום**, אימגו מגזין מאמרים

<http://www.e-mago.co.il/Editor/calt-1617.htm>

שגב, ד', (2005), **שמונה מועמדות ישראליות לפרס נובל לשלום**, אסימון - אתר הנשים של ישראל

<http://www.asimon.co.il/ArticlePage.aspx?AID=946&AcatID=41>